

כשירות לפטנט (Patentability)

מבוא

כשירות לפטנט היא מערכת התנאים המשפטיים והטכניים שבהם אמצאה חייבת לעמוד כדי לזכות בהגנת פטנט. בעוד שהפטנט הוא המונופול המוענק, הכשירות פועלת כ"מסננת" המוודאת שהאמצאה ראויה להגנה זו מבחינת תרומתה למאגר הידע האנושי. כפי שנקבע בפסיקה בפרשת יוז⁽¹⁾, הפטנט מהווה איזון אופטימלי בין האינטרס של הממציא לקבל תגמול לבין האינטרס של הציבור להבטיח פעילות כלכלית חופשית וזרימת ידע.

דרישות הסף והשוואת שיטות

כדי שאמצאה תהיה כשירה לפטנט, עליה לעמוד בתנאים מצטברים המגדירים את גבולות המונופול. קיימות שתי גישות מרכזיות בעולם להגדרת כשירות, וישראל שואבת משתיהן:

1. נושא ראוי לפטנט (Patent Subject Matter)

על האמצאה להיות "מוצר" או "תהליך" השייכים לתחום טכנולוגי. תנאי זה פוסל רישום פטנט על תגליות מדעיות גרידא, נוסחאות מתמטיות או רעיונות מופשטים⁽²⁾.

- ## 2. חידוש (Novelty)

Printed on 10/08/2026 10:28 /<https://www.xn--eebasb8a.xn--9dbeg1a1b.xn--9dbq2a>

תיאוריית החוזה והחלפת הסודות (Exchange for Secrets). דרישה זו מבטיחה שהציבור לא יעניק מונופול על ידע שכבר נמצא בנחלת הכלל.

3. התקדמות אמצאתית (Inventive Step)

האמצאה אינה יכולה להיות מובנת מאליה לבעל המקצוע ההמוצע או "אדם המיומן בתחום" (Skilled Person) במועד ההגשה⁽⁸⁾. מטרת דרישה זו היא להבטיח שההגנה תינתן רק לקפיצות דרך משמעותיות ולא לשיפורים שגרתיים שיתרחשו ממילא במהלך הפיתוח התעשייתי. דרישה זו משתנה בעוצמתה: בגרמניה ובאירופה המבחן נוטה להיות טכני מאוד (מבחן "הבעיה והפתרון"), בעוד שבשראל ובארה"ב המבחן הוא האם האמצאה הייתה "מובנת מאליה" (Obvious) לבעל מקצוע ממוצע במועד ההגשה.

4. יעילות ויישום תעשייתי (Utility & Industrial Application)

קיימת הבחנה מהותית בין שתי דרישות אלו המשלימות זו את זו⁽⁹⁾:

- **יעילות (Utility):** דורשת כי האמצאה תשיג את המטרה המוצהרת שלה ותביא תועלת מעשית. אמצאה שאינה "עובדת" או שאינה משיגה תוצאה יעילה אינה ראויה להגנה.
- **יישום תעשייתי:** דורש כי האמצאה תהיה ניתנת לייצור או לשימוש פיזי בתחומי התעשייה או החקלאות. בעוד הגישה האמריקאית שמה דגש רב על ה-Utility (היכולת להפיק תועלת), הגישה האירופית והישראלית מדגישות את היישום בתעשייה כמבחן לכניסה לעולם

Printed on 10/08/2026 10:28 /<https://www.xn--eebasb8a.xn--9dbeg1a1b.xn--9dbq2a>

בסעיף 1(1) Patents Act 1977 s. 1(1).

(3)

M. Fisher, Fundamentals of Patent Law: Interpretation and Scope of Protection, Hart Publishing (2007), p. 58

(4)

Article 52 of the European Patent Convention (EPC): [Art. 52 EPC](#).

(5)

S. Rep. No. 82-1979, at 5 (1952); H.R. Rep. No. 82-1923, at 6 Diamond v. Chakrabarty, 447 U.S. 303, 309 וגם ((1952 ((1980.

(6)

ע"ש (ירושלים) 23/94 United Technologies Corporation נ' רשם הפטנטים (1994). פסק הדין מצטט את הלכת Diehr האמריקאית (Diamond v. Diehr, 450 U.S. 175) לעניין בחינת אמצאה הכוללת מרכיבי תוכנה כשלמות אחת.

(7)

סעיף 4 לחוק הפטנטים.

(8)

סעיף 5 לחוק הפטנטים.

(9)

סעיף 3 לחוק הפטנטים המגדיר "אמצאה כשירת פטנט".

From: <https://www.xn--eebasb8a.xn--9dbeg1a1b.xn--9dbq2a/> - IPpedia קניין רוחני.קום

Permanent link:

Last update: 17/04/2026 13:27